

Орг. Јед.	Број	Прилог	Вредност

Ходонимија града Ниша (семантичко-структурални аспект)

Монографска студија *Ходонимија града Ниша (семантичко-структурални аспект)* представља оригинални научни рад заснован на самосталном и научно заснованом истраживању ходонимске структуре града Ниша. Аутор са структурно-семантичког аспекта анализира обимну ходонимску грађу и иновативним методама систематизује лексичко-семантичку и структурално-творбену организацију нишких ходонима.

Увод садржи информације важне за разумевање одабира теме и места ходонимије у урбаној словенској и српској ономастици. Чињеница да је урбонимија занемарена ономастичка дисциплина у нашој лингвистици и да се проучавањем назива локација које чине елементе једнога града (насеља, четврти, тргова, улица и сл.) мало ко у српској науци о језику бавио и то у сажетој форми, оправдава заинтересованост за урбана именовања у Нишу и потребу за постављањем адекватног модела за исцрпну анализу оваквог типа ономастичке грађе. У образложењу аутор наводи не само језички већ и културно-историјски значај ходонима, посматрајући их као трајне споменике једне средине и део историје свакога града, као појаву која је подложна прилагођавању актуелном идеолошко-друштвеном контексту, па самим тим и честим променама, што указује на снажан лингвокултуролошки и социолингвистички потенцијал оваквог лексичког корпуса. Различите димензије значења ходонима отварају могућност за њихово вишеаспектно сагледавање и систематизацију, што је детерминисало избор теоријско-методолошког апарата и моделе научне интерпретације. Аутор се опредељује за корпусну, аналитичку, дескриптивну и компаративну методу, које се иначе примењују у радовима овакве врсте. Приликом класификације према ходонимским моделима, групама и врстама, дата је одговарајућа дескрипција семантичких и структуралних типова, а квантитативном обрадом грађе представљена је заступљеност свих група и њихова позиција у целом ходонимском систему града Ниша.

Анализа нишких ходонима спроведена је доследно и у потпуности одговара захтевима одабраних приступа – лексичко-семантичком и структурално-творбеном. Прецизна лексичко-семантичка класификација инвентара одредила је позицију појединих семантичких група у ходонимском систему Ниша – најбројнији су антропонимични ходоними, затим топонимични и са знатно мањим процентом заступљени су ходоними апелативске мотивације, ходоними хрононимске и ходоними ктиронимске мотивације. Подела на семантичком плану манифестује извесне лингвокултуролошке црте синтетисане у опису и схематском приказу добијаних резултата. Квантитативна доминација подгрупе антропонимичних ходонима са именима личности из периода Другог светског рата говори о последицама дуготрајног утицаја једног друштвено-политичког уређења које су се одразиле и на овај социолингвистички сегмент садржан у ходонимији. У закључном разматрању семантичке анализе истакнут је значај локалних елемената, који чине трећину материјала, где лежи индивидуалност урбонимије неког града из чега произилази специфичност концептуализације објективне стварности његових становника.

Структурално-творбени аспект посматрања нишких ходонима указао је на три основна структурална модела: једночлани, двочлани и трочлани ходоними, који се даље разврставају у уже парадигматске скупине. Исказивање посесивности је најфреквентнији модел ходонимске структуре у овом домену језичке анализе. Тумачење, графичко и статистичко представљање резултата пружа систематичан увид у комплексну

комбинаторику творбених ликова и омогућава рецепијенту лакше праћење саставних елемената.

У трећем поглављу аутор хронолошки прати преименовања у нишкој ходонимији (од 1878. до 2017. године) и ову појаву посматра као сегмент који употпуњује слику друштвено-политичког кретања у једном месту, као резултат промене афинитета у различитим раздобљима развоја града и преображаја свести мештана. Називи градских улица, тргова, булевара региструју свако историјско или друштвени превирање и аутентичан су вербални израз актуелне стварности. У том смислу, преглед и опис преименовања умногоме доприносе расветљавању вањјезичких околности, при чему се испољавају специфичне црте локалног и националног менталитета.

Монографија *Ходонимија града Ниша (семантичко-структурални аспект)* доноси другачији и у домаћој лингвистици релативно нови тип ономастичке грађе, на иновативан начин приказује податке и презентује резултате из области урбане ономастике. Рад се уклапа у актуелна словенска лингвистичка истраживања, јер природом грађе, садржајем и закључцима превазилази оквире ономастике и задире у друга поља науке о језику (социолингвистика, лингвокултурологија). Актуелност теме и опсег испитивања језичког материјала потврђује и релевантна литература, која приказује тренутна знања у словенској ходонимији.

Резултати у раду су прегледни, њихово праћење је једноставно без обзира на сложеност представљеног садржаја, интерпретација је убедљива и поткрепљена подацима. Закључци су сажето саопштени, логично проистичу из приказане анализе и директно су повезани са постављеним циљем овога рада („...ходонимска слика једног града јесте опис тог града, његовог настајања и простирања, али и слика његових становника, њиховог цивилизацијског развоја, стасавања и промена“) и са намером аутора („Семантичко и структурално истраживање ходонима града Ниша требало би да отвори врата сличним обрадама неких других ходонимских система у градовима Србије како бисмо могли да приступимо комплекснијој компаративној анализи. Упоредивањем ходонима различитих градова дошли бисмо до ширих закључака о начинима стварања, обликовања и преобликовања ових врста именовања у градској средини, те утврдили сличности и различитости у овим лексичким јединицама српског језика“).

С обзиром на то да постоји оправдана потреба за сазнањем које се стиче из резултата наведеног истраживања и да у српској ономастици не постоји целовит рад из области ходонимије, монографија пред нама представља јединствену студију у овој сфери језичких проучавања и даће вишеструки допринос србистици уопште. Стога сам сагласна да се *Ходонимија града Ниша (семантичко-структурални аспект)* објави без измена.

Др Тања Милосављевић, научни сарадник
Институт за српски језик САНУ
Београд

Тања Милосављевић